

Yeryüzünde Çok İlginç

Jeolojik Oluşumlar Var

Dağlar, kanyonlar, peribacaları, travertenler... Tüm bu jeolojik oluşumlar kayalardan oluşur. Kayalar genellikle magmanın ya da yanardağlardan püsküren lavların soğuyup katılaşması, küçük kayaç parçalarının birikip taşlaşması, fosilleşmiş canlı kalıntılarının birikmesi ya da çeşitli kayaların yüksek sıcaklık ve basınç etkisiyle değişime uğramasıyla oluşur. Rüzgâr ve suyun aşındırması gibi olayların etkisiyle de şekillenirler. İşte ilginizi çekeceğini düşündüğümüz bazı jeolojik oluşumlar.

ABD'nin Utah eyaletindeki Vermilion Kayalıkları büyük oranda kumtaşından oluşur. Kumtaşı kum tanelerinin, aralarına dolan daha küçük kayaç parçalarıyla birlikte zamanla birikip taşlaşması sonucu oluşan bir kayaç. Vermilion Kayalıkları'nda gördüğünüz desenler kumtaşının tabakalar halinde yığılması ve ardından bu tabakaların su ve rüzgârın etkisiyle aşınması sonucu oluşmuş.

İrlanda'nın Antrim kentindeki Devler Yolu'nda bazalttan oluşan sütun şeklinde oluşumlar var. Bazalt, yanardağlardan püsküren lavların yeryüzünde hızlı bir şekilde soğuyup katılaşması sonucu oluşan bir kayaç. Bazalt sütunları genellikle altıgen prizma şeklinde olur.

Şeytanın Bilyeleri olarak adlandırılan bu ilginç granit oluşumları Avustralya'nın Tennant Creek kentinde bulunuyor. Granit, magmanın yerin derinliklerinde soğuyup katılaşması sonucu oluşan bir kayaç. Burada yerin derinliklerinde oluşmuş olan granit, üzerindeki tabakaların su ve rüzgârla aşınmasıyla açığa çıkmış. Daha sonra granit aşınarak yuvarlak şekiller almış.

Ülkemizde Kapadokya’da tüften oluşan peribacaları bulunuyor. Tüf, yanardağlardan püsküren volkanik kül ve volkanik cam parçalarından oluşan bir kayaç. Bu bölgedeki kayalar zamanla su ve rüzgârın etkisiyle aşınmış. Aşınmanın etkisiyle Kapadokya’da derin vadiler ve peribacaları gibi ilginç jeolojik oluşumlar ortaya çıkmış.

ABD’nin Arizona eyaletindeki Büyük Kanyon’da kumtaşı, kireçtaşı ve şeyl gibi kayalardan oluşan jeolojik oluşumlar var. Bölgede farklı kayaç türlerinin milyonlarca yıl boyunca üst üste birikmesiyle tabakalı bir yapı oluşmuş. Colorado Irmağı’nın aşındırmasıyla bu tabakalar görülür hale gelmiş.

Denizli’de, Pamukkale’de traverten adı verilen jeolojik oluşumlar bulunuyor. Travertenler kireçtaşıdan oluşur. Kireçtaşı da sıcak su kaynaklarından çıkan sularda bulunan kalsiyum karbonatın çökmesiyle ortaya çıkar.

Filipinler’in Bohol Adası’nda çok geniş bir alana yayılmış yüzlerce tepe bulunuyor. Çikolata Tepeleri adı verilen bu tepeler kireçtaşıdan oluşmuş. Bölgedeki kireçtaşı deniz canlılarına ait kabuk fosillerinin zamanla birikmesiyle ortaya çıkmış. Çikolata Tepeleri yağmur mevsimlerinde bitkilerle kaplandığından yeşil görünür. Kurak mevsimlerde de bitkilerin kurumasıyla birlikte tepeler kahverengi olur. Çikolata Tepeleri adı da buradan gelir.

Seçil Güvenç Heper
Fotoğraflar: Dijitalimaj / Alamy